

воти како резултат на фашистичкиот терор и мачењата.

Во петтиот дел, „Загинати во априлската војна против фашистичките војски“ се дадени имињата на 14 жители од Ресен и Ресенско кои како војници на старата југословенска војска при нападот на фашистичкиот окупатор ги положиле своите животи на разни боишта на територијата на Југославија. За нив се дадени најосновните биографски податоци.

Во шестиот — последен дел од Зборникот, се поместени ликовите на Бочкаровски Тасе Михајло (Калија) — Чарли и Божиновски Јован Димитрија, кои како печалбари во САД се одзвале на повикот на КП за помош на Шпанската Република. Приклучувајќи се кон интернационалистич-

ките бригади и храбро борејќи се против фашистите тие ги положиле своите животи далеку од својата татковина, но како осведочени комунисти и интернационалисти за кои не постојат граници кога се работи за борба за слобода, против заедничкиот непријател.

Зборникот на загинати борци во НОВ и Револуцијата од Ресен и Ресенско претставува прилог кон историското минато на Преспанскиот крај, а воедно и прилог кон македонската историографија, кој за идните поколенија ќе остане трајно сведоштво за една епопеја на народите и народностите на Југославија кои ги дадоа своите животи за подобра и посветла иднина.

Тодор ЧЕПРЕГАНОВ

Томе МОМИРОВСКИ, „Искована песна“, Култура, Скопје

Неодамна во издание на Книгоиздателството „Култура“ од Скопје, излезе од печат една своевидна збирка, односно Зборник творби од работници — поети од Социјалистичка Република Македонија, под наслов „Искована песна“ од познатиот македонски писател Томе Момировски. Велиме своевидна, зашто е прва збирка од ваков вид во СРМ, односно во СФРЈ.

Овој систематизиран труд дава можност да се почувствува патот на процесот на самокултивацијата и творечката еманципација на работниците, имено како се остварува Марковата идеја за премавнување на вакумот меѓу, таканаречениот, физички и културно—духовниот живот.

Како што нагласува и составувачот „во размислите се јави и она што го има кај скептици, оптоварени со елитизмот и традицијата како се станува писател и од кој средини се станува“. За да констатира: „Тешко се надминува свеста дека значително се прошири учеството на општествените групации и услови и се урнуваат меѓите што го отуѓија и одделија трудот на т.н. материјална (односно на мануелните работници) и на т.н. духовно-културна сфера (на интелектуалци, творци, културни работници).“

Оваа книга е именувана како зборник песни од 48 творци, кои се од непосредниот материјален труд. Од нив 16 се жени. Замис-

лена е и реализирана како одбран збир на песни, но не е применет антологиски критериум. На 264 страници оваа книга е тематска и опфаќа социјални, историски, борбени, револуционерни, родољубиви, патриотски, како и интимни теми и мотиви: I. „Трудот и поезијата“ е всушност предговор, II дел „Предвесници“ (опфаќа по една творба од Коста Рацин, Коле Неделковски, Волче Наумовски, Александар Аксиќ и Гојчо Стефковски, III дел „Меѓу машините“, IV дел: „На Тито“, V дел „За татковината и слободата“, VI дел „Векување и истражување“, VII дел „Оган и цветови“.

Песните што се застапени во овој зборник се пречувствени изливи, слоевити и лирски струни, што пеат за добродетелта на челикот, што со усвитеноста се излева во симболика и се пресекторува во врска и однос спрема човекот и во продуховено осмислување на зборот. Се пее за човековата работна атмосфера, за човековата макотрпна секојдневност на обични и едноставни, а толку суштествени значења за човекот и за односите меѓу луѓето низ миговите на трудот. Вишнее погледот на ослободениот човек, кој со секој ден, со мислата и со делото, со љубовта и со трудот ја гради својата среќа без каква и да е хегемонија и власт од човека спрема човек итн итн.

Оваа поезија сака и има право да биде сфатена како творечка порака. За широката читачка публика е интересна книга. За стручната критика е можност за аналитичен пристап и натамошни истражувања. Да истакнеме, како што има теми од широкото милије на револуционерна тематика — братството и единството,

моралното определување за борбата, името и величието на Јосип Броз Тито, застапените автори се Македонци, Турци, Албанци и Роми од СРМ. Песните на авторите од албанската и турската народност, како и од ромската етничка припадност се дадени двојазично, на мајчиниот и на македонскиот јазик.

Со показалецот на имињата, всушност, со делот кој ги бележи библиографските податоци на авторите завршува зборникот „Искована песна“ од Томе Момировски, со кои се покажува сестраната продуховена потврда на луѓето од здружениот труд во современата културна историја на македонскиот народ и народностите. Овие творби не произлегуваат од професионални и институционални определби. Без тие белези тие дејствуваат ненаметливо. Заслужуваат поткрепа и разбирање.

Зборникот претставува вредносен и истражувачки труд, кој е грижливо и со повеќеслоен пристап остварен од осведочениот книжевен творец и културолог. Од мнозинството изливи, спонтаност и љубов за литературно издавање, од многу плева требаше да се прочистат убавите зрна од кои ќе може да се состави оваа книга што повеќеслојно е занимлива. Таа е од историско значење, зошто е прва од ваков вид. Ќе дојдат и други, но таа со својата пионерска улога ќе го зачува своето исклучително место во нашата книжевна и еманципаторска фаза.

Надежда ПАНОВСКА